

J.nr. 21-30411-000007

Ref. MEB

Den 15. december 2021

Notat fra møde i Udvalget for forædling, sorter og handel med frø (Frøudvalget) torsdag den 18. november kl. 10-14

Deltagere

Asbjørn Børsting (AB), Birte Boelt (BB), Claus Bech (CB), Gerhard Deneken (GD), Ib Borup Pedersen (IBP), Lasse Skovlund Bech (LSB), Nils Elmegaard (NE), Troels Prior Larsen (TPL) og Christian Andreasen (CA, forperson). Martin Himmelboe (MHI) deltog som oplægsholder.

Fra Landbrugsstyrelsen deltog Kristine Riskær (KRRI), Morten Storgaard (MORSTO), Jakob Møgelvang (JAKM), Morten Gudmann Christensen (MOGUCH) og Merete Buus (MEB, referent (REF)).

Afbud

Anne Esther Fabricius (AEF), Birger Eriksen (BE), Charlotte Holde (CH), Jens Holstborg (JH), Jon Birger Pedersen (JBP), Jørn Lund Kristensen (JLK), Kim Bonde Petersen (KBP), Leif Hagelskjær (LH) og Simon von Siebenthal (SVS).

Dagsorden for mødet	
1.	Meddelelser <ol style="list-style-type: none"> 1. Landbrugsstyrelsen <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Lovgivning, bekendtgørelser og vejledninger 2. TystofteFonden 3. Medlemmerne
2.	Plantenyhedsbeskyttelse og sortsafprøvning <ol style="list-style-type: none"> 1. Orientering om arbejdet i EU, CPVO og UPOV 2. Brødhvede – kommende regler
3.	Certificering og handel <ol style="list-style-type: none"> 1. Orientering om arbejdet i EU og OECD 2. Bachelorprojekt om indhold og spireevne i frø fra fuglefrøblandinger solgt i Danmark 3. Problemer med ukrudtsarterne alm. hanespore, grøn skærmaks og amarant? 4. Systems approaches for phytosanitary certification of seeds as a way to guarantee safe international movement of seeds 5. Økologi, herunder økologisk heterogent materiale og økologiske sorter til økologisk brug 6. Eksport – øget fokus på dokumentation for GMO-frihed 7. Tomatskrumpevirus 8. Orientering om møde i Arbejdsgruppen om certificering 13. oktober 2021
4.	Orientering om GMO arbejdet i EU <ol style="list-style-type: none"> 1. EU-Kommissionens køreplan (Inception impact assessment) for lovgivning om planter fremstillet med visse nye genomteknikker
5.	Eventuelt, herunder næste møde

Informationer givet i skriftlig orientering forud for mødet er medtaget nedenfor i kursiv.

1. Meddelelser

Christian Andreasen (CA) bød velkommen til mødet og indledte mødet med en præsentationsrunde. Derefter spurgte han med baggrund i de mange afbud, om der var ønsker til mødeformen fremadrettet. Der var bred enighed om, at fysiske møder var at foretrække, at kadencen på to møder pr. år er passende og tidspunktet er passende i forhold til trafik. Lasse Skovlund Bech (LSB) sagde, at mulighed for virtuel deltagelse kunne være godt i særlige situationer. Landbrugsstyrelsen overvejer mulighederne også i forhold til alternative lokationer.

1.1. Meddelelser fra Landbrugsstyrelsen

Kristine Riskær (KRRRI) orienterede om, at Fødevareministeriet har ansat Lars Gregersen som ny direktør for Landbrugsstyrelsen (LBST). Vicedirektørstillingen Kunder & Produktion, der har tjenestested på Augustenborg slot og dækker lokationerne Augustenborg slot, Tønder kaserne samt de regionale kontrolafdelinger i Herning, Randers, Kolding, Ringsted og Odense er vakant og bliver slået op til januar. Enhedschef Lene Sørensen er konstitueret i stillingen.

1.1.1. Lovgivning, bekendtgørelser og vejledninger

Vi arbejder pt. på en mindre ændring af markfrøbekendtgørelsen og sædekornsbekendtgørelsen, som skal træde i kraft den 1. februar 2022.

Ændringerne omfatter tekniske opdateringer af visse botaniske navne, samt nye anmeldefrister. Derudover indsættes der i sædekornsbekendtgørelsen hjemmel til at udstede administrative bodeforelæg for overtrædelse af sædekornsbekendtgørelsens § 36, nr. 1, og visse bestemmelser i planteloven, som ikke kom med ved sidste ændring.

På sidste møde oplyste vi, at vi ville arbejde på at ændre reglerne om godkendte sortsblandinger pr. 1 januar 2022. Det er desværre ikke lykkedes at få reglerne på plads tids nok til at de kan træde i kraft 1. januar. Det bliver derfor tidligst fra 1. juli 2022.

Vi forventer at sende udkast til bekendtgørelserne i offentlig høring i uge 46.

Vi planlægger derudover at lave servicetjek af bekendtgørelse om formering af plantenyheder til erhvervsmæssig anvendelse i egen bedrift i næste halvår. Formålet er at sikre, at vi har korrekte og tilstrækkelige hjemler. I opfordres til at kontakte Kristine Klindt, hvis I har bemærkninger eller ønsker til bekendtgørelsens indhold, så vi kan tage en nærmere snak om det.

Vejledningerne er fortsat under revision. Hobbyvejledningen forventes i høring primo 2022. Virksomhedsvejledningen vil formentlig først være klar til høring medio 2022.

Merete Buus (MEB) oplyste at en række ændringer er skubbet til medio 2022, hvor vi skal gennemføre de nye regler for CMS hybrider af hvede, det drejer sig bl.a. om definition af et areal, så det flugter med hidtidig praksis samt bilag om sortsblandinger, som udgår.

1.2. TystofteFonden

Gerhard Deneken (GD) oplyste at TystofteFonden (TF) er godt i gang med at forberede det kommende møde i Fagudvalget for sortsafprøvning d. 29. november 2021. Maria Børsting indtræder som nyt medlem af udvalget i stedet for Mette Jespersen for Foreningen af Danske Stammeejere af Mark- og havefrø. Fondens SES-akkreditering ved CPVO er forlænget til (var det 2024?). Martin Himmelboe (MH) har udarbejdet en fin pjece om identifikation af flyvehavre til brug ved avlskontrol. TF har skiftet leverandør af officiel prøvetagning fra Baltic Control til ECS Cargo. Ændringen træder i kraft 1. december 2021.

1.3. Medlemmerne

Nils Elmegaard (NEM) orienterede om, at Flemming Nør-Pedersen er konstitueret adm. direktør i Landbrug & Fødevarer. Fra 1. januar 2022 kommer innovationsarbejdet til at ske fra det nye selskab SEGES Innovation P/S, som stiftes af Landbrug & Fødevarer.

2. Plantenyhedsbeskyttelse og sortsafprøvning

2.1. Orientering om arbejdet i EU, CPVO og UPOV

EU

Europa-Parlamentet og Rådet har vedtaget en ny forordning, der forlænger EU-sortsbeskyttelsen for sorter af asparges og af artsgrupperne blomsterløg, buske med små frugter og prydbuske, med fem år. Den nye forordning kan I finde her: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=CELEX%3A32021R1873&qid=1636544997230>

CPVO

Der blev afholdt virtuelt møde i CPVOs administrationsråd den 7. oktober 2021.

Status for udpegning af ny præsident er, at der kommer en skriftlig afstemning i Råds-regi i løbet af november, hvorefter endelig udpegning skal ske på førstkommende Rådsmøde herefter.

Statistik for 1. januar til 15. september 2021:

29.400 aktive beskyttelser

2.287 ansøgninger modtaget, heraf 36 % vedr. prydplanter, 38 % vedr. landbrugsarter, 20 % vedr. grønsagsarter og 6 % vedr. frugter. Det er en stigning i landbrugsarter i forhold til tidligere år. Der er et væsentligt fald i ansøgninger vedr. raps, men en stor stigning i ansøgninger vedr. cannabis sativa.

97 % af ansøgningerne er indgivet elektronisk.

Den stigning i antallet af beskyttelser, der opgives, som man så sidste år er den samme i år.

Der er foretaget mindre ændringer i budgettet for 2022 i forhold til udkastet der blev forelagt i foråret, men de samlede udgifter og omkostninger forventes stadig at ligge på ca. 20 mio. €

Der bliver ikke indgået en særlig aftale med UK om take-over af SES-rapporter. Både UK og CPVO vil kun overtage rapporter, hvis der ikke findes en afprøvningsinstitution inden for hhv. UK eller EU.

Der arbejdes på en ændring af de omkostningsgrupper som betales til afprøvningsinstitutionerne. Der vil være tale om sammenlægning af flere af de eksisterende grupper. Det vil også have en effekt på de gebyrer ansøgerne skal betale, men det vil kræve en ændring af forordning 1238/95. Derudover nedsættes en ny arbejdsgruppe til at se nærmere på yderligere forslag til genberegning af gebyrerne til afprøvningsinstitutionerne.

Ved udgangen af 1. kvartal 2022 forventes offentliggjort en undersøgelse af sortsbeskyttelsessystemet indvirkning på økonomien i EU.

GD spurgte til, hvad der lå i det sidste punkt om undersøgelse af sortsbeskyttelsessystemet indvirkning på økonomien i EU.

[Kristine Klindt svar efter mødet: Det er EU's Observatory on Infringements of Intellectual Property Rights, der står for udarbejdelsen af undersøgelsen. CPVO bidrager til undersøgelsen med data om sortsbeskyttelser. Undersøgelsen indgår som et led i EU's plan for en generel gennemgang af IPR-reglerne (IP-Road Map).

Hovedformålet med undersøgelsen beskrives som følger:

Undersøgelsens hovedmål er at kvantificere det økonomiske bidrag fra PVR-systemet i EU med hensyn til BNP og beskæftigelse under hensyntagen til både direkte og indirekte bidrag (dvs. forædlere og

rettighedshavere på den ene side og EU-avlere på den anden side). Undersøgelsen har til formål at fremhæve forskellige store socioøkonomiske værdier og miljømæssige fordele ved CPVR-systemet i EU, herunder dets potentiale til at opfylde EU's Green Deal politiske mål med fokus på Farm to Fork og Biodiversitetsstrategier samt det bredere mål om at nå en klimaneutralitet inden for EU. Derudover vil systemets bidrag til at støtte FN's bæredygtige udvikling mål (SDG'er) blive fremhævet.]

Der var fortsat ønske fra Frøudvalget i at modtage pressemeddelelser og nyhedsbreve fra CPVO via LBST.

UPOV

Der blev afholdt virtuelle møder i UPOV den 25.-29. oktober 2021.

Den 20. oktober 2021 afholdt UPOV følgende seminar: Seminar on strategies that address policies involving plant breeding and plant variety protection

Materiale og en videooptagelse af seminaret kan findes her:

https://www.upov.int/meetings/en/details.jsp?meeting_id=64550

Næste år forventes afholdt et seminar om planteforædling og klimaforandringer.

Der arbejdes fortsat på UPOVs Explanatory Note om Essentially Derived Varieties (EDV).

Der er nedsat en ny arbejdsgruppe, der skal se på forædleres rettigheder i relation til høstet materiale af beskyttede sorter.

Den nyeste version af PLUTO-databasen er gået i luften den 11. oktober 2021.

Der vil blive igangsat en undersøgelse af problemstillinger vedr. overtagelse af SES-rapporter, herunder blandt andet for planter med patenter.

Der igangsættes ansøgningsprocedure for ny Vicegeneralsekretær for UPOV. Forventet tiltræden i slutningen af 2023.

UPOV har foreslået, at der laves et fælles kursus, der blandt andet skal bestå af UPOVs Distance Learning-kurser og kurser, der udbydes af NAK. Det skal give et "International certificate on plant variety protection".

Der arbejdes fortsat på en guideline vedr. mindre landbrugere i relation til privat, ikke-kommercielt brug. Der bliver nedsat en arbejdsgruppe, der skal se nærmere på problemstillingen.

GD orienterede om at man i den tekniske komité begynder en revision af den tekniske guideline for afprøvning af hvede i 2022.

NEM spurgte til Kinas lovgivning og deres eventuelle tiltrædelse af UPOV 1991 konventionen.

[Kristine Klindt svar indsat efter mødet: Emnet blev ikke bragt op på møderne, så jeg går dermed ud fra, at der ikke er noget nyt om dette. Jeg forudsætter derfor, at Kina er i proces med at få vedtaget deres nationale lovgivning, før de kan tiltræde UPOV 1991.]

2.2. Brødhvede – kommende regler

Jakob Møgelvang (JAKM) fra Landbrugsstyrelsens enhed Miljø & Erhvervsregulering orienterede om arbejdet med en ny bekendtgørelse om brødhvede i relation til regulering af kvælstof. Enheden har ansvaret for fastsættelse af normer for kvælstofregulering af de enkelte afgrøder. Der har været en historisk ordning for brødhvede, hvor der har været et begrænset antal hektar (ca. 50.000 ha.) man tildelte ekstra kvælstof på. Det har vi ikke længere, derfor har der været en diskussion af hvordan kvælstofreguleringen skulle foregå og hvilke eventuelle kriterier, der skal gælde. Der foreligger nu et udkast til en bekendtgørelse med kriterier for afprøvning af de enkelte sorter, som forventes at kunne træde i kraft til august 2022. Inden da, skal der ske en lovt teknisk gennemgang, en offentlig høring og en notifikation af EU-Kommissionen. Der er i den forbindelse talt om overgangsbestemmelser for sorter, der afprøves inden bekendtgørelsen træder i kraft. Enheden har desuden overvejet, hvorfor området reguleres og om det ikke er tilstrækkeligt med de allerede gældende krav, hvorefter salget af brødhvede til møllere

skal kunne dokumenteres og kontrolleres, dvs. at brødhvede ender i brødproduktion og om det er nødvendigt med fortsat detaljeret lovgivning for brødhvedesorter. Ud over hensyn til den indre marked og den fri konkurrence, så er der generelt ønske om ikke at overregulere på ministerområdet.

Asbjørn Børsting (AB) sagde, at kornbranchen og møllerne har været meget involveret i udviklingen af de nye kriterier, der skal være med til at sikre at dansk brødhvedeproduktion primært er dyrket på kontrakter, der sikrer en høj kvalitet af brødhvede og hvor brug af bl.a. stråforkortning og nedvisning ikke anvendes. Der blev landet en god aftale for et par år siden, hvor møllerne blev inddraget og kornbranchen anbefaler, at den aftalte ordning nu bliver implementeret, da der ellers er stor risiko for politisk kritik.

JAKM spurgte om møllerne ikke selv kan regulere det. AB sagde, at mange års erfaring har vist, at det kan være svært at styre pga. fx spekulation i gødningskvoter. En opstramning medførte at produktionen faldt og konsekvensen var en stigning i indførsel af dårligere kvalitet af brødhvede. JAKM orienterede om, at Landbrugsstyrelsen vil foretage en forhøring hos SEGES om Landbrugsstyrelsens overvejelser.

GD forklarede, at møllerne altid har lavet deres egne vurderinger af brødhvedesorterne, derfor har der også været et stort ønske om at få dem med i selve processen med godkendelse af brødhvedesorter. Det giver også møllerne en gevinst, da de dermed ser sorterne på et tidligere tidspunkt end hidtil.

Lasse Skovlund Bech (LSB) spurgte om reglerne kan stride i mod EU's indre markedsregler for handel. GD sagde, at der er transparens og lige muligheder for også at få udenlandske sorter afprøvet i det aftalte system. Morten Gudmann Christensen (MOGUCH) sagde, at reglerne ikke må være diskriminerende, og han havde svært ved at se, at der kunne stilles krav om afprøvning af sorter, der allerede er afprøvet og godkendt under lignende vilkår i andre EU-medlemsstater.

AB oplyste, at alle sortsrepræsentanter er taget i ed i forhold til den aftalte ordning. Hvis der nu sker ændringer i ordningen kan det give anledning til kritik fra interessenternes side.

3. Certificering og handel

3.1. Orientering om arbejdet i EU og OECD

Der er sendt referater ud til Frøudvalget fra møde i Stående komité for frø den 23. september 2021. Der er ligeledes sendt referat ud fra OECD årsmøde og teknisk arbejdsgruppemøde om frø den 7.-11. juni 2021.

Revision af de 12 markedsdirektiver om frø og andet planteforneringsmateriale

EU's medlemsstater pålagde ved rådsbeslutning 2019/1905 i november 2019 EU Kommissionen at undersøge behovet for opdatering af det eksisterende regelgrundlag i form af de 12 markedsdirektiver om frø og planteforneringsmateriale samt at udarbejde en plan for en revision. EU-Kommissionen er i fuld gang med den ønskede revision. Kommissionen sendte en foreløbig konsekvensanalyse i høring i juni 2021 på Kommissionens høringsportal "Have your say": <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13083-Plant-and-forest-reproductive-material-revised-rules-da>, som udvalget fik en orienteringsmail om 30. juni 2021. Der er indkommet 66 høringssvar. Udkast til endelig konsekvensanalyse af de foreslåede ændringer vil blive sendt i høring samme sted ultimo november med 14 ugers høringsfrist. Kommissionen forventer at have et eller flere lovforslag vedtaget og klar til forhandlinger med Rådet og EU-Parlamentet med udgangen af 2022. Det er endnu uvist, om der bliver tale om forordninger og om kontrolforordningen vil komme til at gælde disse områder også.

Kommissionen har oprettet en særlig hjemmeside, hvor der løbende vil blive orienteret om revisionen: [Future of EU rules on plant and forest reproductive material](#).

3.2. Bachelorprojekt om indhold og spireevne i frø fra fuglefrøblandinger solgt i Danmark

Troels Prior Larsen har sendt et bachelorprojekt der omhandler invasive arter i fuglefrø-blandinger til udvalgets orientering og drøftelse. Rapporten er vedhæftet invitation til mødet.

NEM introducerede rapporten kort og foreslog en undersøgelse af hvordan ukrudtsarterne bliver spredt og om fuglefrø er en vigtig spredningskilde, måske i første omgang i form af et litteraturstudie. Birte Boelt (BB) sagde, at der for nogle af arterne kan være problemer med pesticidresistens.. LBST vil se på muligheden for at sende en bestilling til AU. LBST vil forsøge, at invitere Miljøstyrelsen, der har ansvar for invasive arter, og Fødevarestyrelsen, der har ansvar for foder, med til udvalgets næste møde.

3.3. Problemer med ukrudtsarterne alm. hanespore, grøn skærmaks og amarant?

TystofteFonden gav en orientering om status i Norden baseret på materiale fra Nordic-Baltic Seed Certification Cooperation på arbejdsgruppemøde om certificering den 13. oktober 2021, se også dagsordenens punkt. 3.8:

Finland har sat fokus på ukrudtsarterne alm. hanespore, grøn skærmaks og amarant indenfor det nordisk-baltiske samarbejde for certificering. De to førstnævnte arter er problematiske i DK. Der er tale om sommer-enårige ukrudtsgræsser, som kan give ophav til mange frø. De er mest problematiske i rækkeafgrøder som majs, bederoer og grøntsager, hvor de kan bidrage til store udbyttetab. Arterne er generelt i fremgang i de øvrige nordiske og baltiske lande, dog reguleres forekomsten i såsæd endnu kun i Norge. Norge har udarbejdet en rapport om hanespore, hvori der behandles følgende aspekter: udbredelse, importveje, spredningsveje, økonomiske konsekvenser og udbyttetab. TystofteFonden bragte emnet op til arbejdsgruppemødet, for at høre om deltagernes eventuelle bekymringer og holdninger til ukrudstyperne. Flere af deltagerne kunne genkende problematikken især for hanespore. Landbrugsstyrelsen nævnte som mulighed, at man på samme måde kunne lave en dansk undersøgelse gennem samarbejdet med AU.

Landbrugsstyrelsen vil høre Frøudvalget, om der er behov for at gå videre med sagen i forhold til fx en bestilling til AU.

MHI præsenterede resultaterne af en norsk undersøgelse og nordisk/baltiske erfaringer med ukrudtsarterne og mulige tiltag. GD sagde, at TF ikke konsekvent monitorer for disse arter, da de ikke er reguleret specifikt i Danmark. MHI foreslog, at der måske kunne indhentes information fra virksomhedernes åbne prøver. Avlskontrollen kan ikke stå alene, da fx alm. hanespore er varmekrævende og derfor spirer sent. Sædskitte kan være med til at begrænse udbredelsen, fx i form af flerårigt græs eller vintersæd.

CA havde allerede i 1992 på Plantekongressen advaret mod alm. hanespore og skærmaks. Nu er alm. hanespore i fremgang og udbredt i hele landet og sandsynligvis ret udbredt i frøbanken, blandt andet pga. klimaændringerne, da det er en varmekrævende C4 plante. Som et kuriosum nævnte CA, at alm. hanespore også er fundet i Tollundmandens mave, så det er ikke en ny art i Danmark, men måske relativt ny i Norge. Den kan bekæmpes med et fornuftigt sædskitte og er derfor ikke et stort problem hos økologer. Den fremmes af majs efter majs og gentagne rækkeafgrøder. BB advarede også her om risiko for pesticidresistens.

CA havde observeret amarant i roemarken på Lolland og det er nok en art, der også bør holdes øje med.

3.4. Systems approaches for phytosanitary certification of seeds as a way to guarantee safe international movement of seeds

Til udvalgets orientering arbejder IPPC med en systemtilgang til plantesundhed i forhold til frø. Læs mere på dette link:

<https://www.ippc.int/en/news/systems-approaches-for-phytosanitary-certification-of-seeds-as-a-way-to-guarantee-safe-international-movement-of-seeds/>

IPPC har lavet følgende internationale standarder: Generelt om Systems Approach ISPM14, og for frø ISPM38.

Der er også en generel video om "Understanding the Systems Approach"

her: <https://www.youtube.com/watch?v=iHXAxj7Ihyo&t=17s>

NEM sagde, at ISF arbejder meget inden for dette område, da en systemtilgang vil kunne være med til at smidiggøre international handel. Der er en slags forsøg i gang med tomatfrø for at sikre adgang til

relevant information igennem hele handelskæden. KRRI foreslog, at NEM delte sådanne informationer med LBST.

3.5. Økologi, herunder økologisk heterogent materiale og økologiske sorter til økologisk brug

Økologisk heterogent materiale

Fra 1. januar 2022 får økologiske landmænd adgang til heterogent plantemateriale. Formålet er, at plantemateriale med en højere grad af genetisk mangfoldighed – og dermed også robusthed - kan markedsføres og anvendes i økologisk produktion for at bidrage til øget biodiversitet i marken.

Den nye økologiforordning træder i kraft 1. januar 2022. Med den ændrer reglerne sig, så planteformeringsmateriale kan markedsføres uden, at det behøver at udgøre en egentlig sort, men kan bestå af en mere uens genetisk bestand inden for samme botaniske art.

Derved bliver det muligt for erhvervsdrivende at markedsføre planteformeringsmateriale af økologisk heterogent materiale uden at skulle opfylde de sædvanlige direktivfastsatte krav til f.eks. sortsafprøvning og efterfølgende certificering.

Materialet skal dog opfylde grundlæggende mindstekrav til identitet (mærkning) og kvalitet som sygdomsfrihed, renhed og spireevne. Mindstekravet til spiringsprocent kan midlertidigt godt fraviges, hvis spiringsprocenten specifikt fremgår af mærkningen.

Materialet skal desuden være økologisk certificeret, ligesom oplysninger og beskrivelse af materialet skal registreres hos Landbrugsstyrelsen før markedsføring.

Vi vil beskrive ordningen mere detaljeret i de reviderede vejledninger.

I kan læse mere generelt om den nye økologiforordning her: [Økologiforordningen](#)

BB spurgte, om der er godkendt materiale klar til handel i foråret. MEB sagde, at der under forsøgsordningen blev anmeldt 6 populationer af korn, men de blev alle afmeldt inden de nåede at blive godkendt til handel. Ib Borup Pedersen (IBP) sagde, at han så gode muligheder i økologisk heterogent materiale i forhold til mikroorganismer i jorden og rodudvikling.

Økologiske sorter til økologisk brug

EU-Kommissionen arbejder på en undtagelse fra de gældende regler for sortsafprøvning for udvalgte arter, så der bliver mulighed for godkendelse af økologiske sorter til økologisk brug på særlige betingelser. Muligheden vil i første omgang gælde grønsagsarterne gulerod og knudekål. Reglerne forventes at træde i kraft 1. juli 2022. Det vil ikke være muligt at sortsbeskytte de nye sorter, da der vil være tale om en afvigelse fra de normale sortsafprøvningsprotokoller.

3.6. Eksport – øget fokus på dokumentation for GMO-frihed

LBST oplever fortsat, at GMO-området får stigende fokus i flere importlande, herunder Indien, Kina og særligt Rusland, som nævnt på seneste frøudvalgsmøde. Det er et område, som det er vigtigt, at være opmærksom på, da øgede krav til dokumentation i form af GMO-analyser, kan blive omkostningsfuldt ved eksport.

Særligt har Rusland stigende fokus på, at importerede planter til plantning, herunder frø, som der eksporteres en del af fra DK, skal følges af dokumentation for GMO-frihed ved import. Kravet fra Rusland er trådt i kraft i russisk lovgivning, men er ikke håndhævet endnu.

Inden eksport af frø til Rusland, skal den russiske importør indhente en importtilladelse. For hver forespørgsel om en importtilladelse, modtager LBST et brev fra de Russiske plantesundhedsmyndigheder, Rosselkhozadzor, som ønsker, at vi som myndighed sikrer, at varen er fri for GMO.

Vi har hidtil løst det ved, at vi har medsendt et generelt dokument, hvoraf det fremgår, at der ikke dyrkes GMO i DK, men det ser ikke ud til at være tilstrækkeligt. Senest har en række EU MS, herunder

DK, yderligere modtaget et mere specifikt brev, hvor de russiske plantesundhedsmyndigheder ønsker information om hvordan det er sikret, at varen er fri for GMO, herunder også informationer om prøvestørrelser og GMO-analyser benyttet mm.

Da EU MS generelt oplever samme krav fra Rusland, er der gentagne gange holdt møde om eksport af planter og planteprodukter til Rusland i EU regi. Der er blandt EU MS enighed om, at EU-Kommissionen, på vegne af alle EU MS, skal stå i spidsen i forhandlingerne med Rosselkhoznadzor og at EU MS bør stå sammen og have en fælles linje. Kommissionen har holdt flere møder med Rusland, Rosselkhoznadzor om krav ved eksport, herunder krav til frihed for GMO. Kommissionen har desuden skrevet to breve på vegne af alle EU medlemslande, med information om EU's restriktive regler for dyrkning og handel med GMO.

Dokumentation for GMO-frihed via analyser, betragtes som ude af proportioner i forhold til de skrappe krav til GMO-frihed, som der er i EU.

Det er vigtigt, at nævne, at vi fra dansk side ikke har oplevet, at partier af frø er tilbageholdt eller afvist i importkontrollen i Rusland. Billedet er overordnet det samme for de andre EU lande.

3.7. Tomatskrumpevirus

Der er kommet ændringer til retsakter om tomatskrumpesyge vedtaget ultimo september. Baggrunden for ændringerne er en række audits udført i medlemsstater med aktive udbrud i 2020 og 2021 som har vist at implementering og udførelse af foranstaltninger er inkonsekvent. Reglerne bør derfor præciseres.

Derudover har handelsdata vist problemer specifikt med frø fra Kina og Israel.

De nye ændringer er:

- hybrider af tomat er nu omfattet
- der er nu forskellige regler for produktion i åbent land og under glas
- der er krav til behandling af vækstmedie
- der er krav til pakkestationer hvis smittede frugter skal håndteres
- moderplanter skal testes tidsmæssigt tæt på høst af frø
- ved import af frø fra Israel skal min 50% af forsendelser testes, fra Kina 100%
- alle planter (ikke kun til plantning omfattes), frø og frugt er omfattet
- foranstaltninger forlænges til maj 2023.

Ændringen af forordningen om hasteforanstaltninger for tomatskrumpevirus er offentliggjort og findes på følgende link (disse træder i kraft d. 3. november 2022):

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2021.365.01.0041.01.DAN&toc=OJ%3AL%3A2021%3A365%3AATOC

3.8. Orientering om møde i Arbejdsgruppen om certificering 27. og 28. april 2021

I finder referat fra det seneste møde i udvalget her: <https://lbst.dk/virksomheder/froe-og-saedekorn/udvalg/arbejdsgruppen-om-certificering-af-froe-og-saedekorn/#c93738>

I referatet findes status for følgende certificerings-/plantesundhedsemner:

- Ændring af visse botaniske artsnavne
- Nye regler for CMS hybrider af hvede
- Tomatskrumpevirus
- Plantepas & mærkesedler

- OECD mærkesedler og forseglingsdato
- Økologisk heterogent materiale
- Økologiske sorter til økologisk brug
- OrganicXseed databasen

4. Orientering om GMO-arbejdet i EU

4.1. EU-Kommissionens køreplan (Inception impact assessment) for lovgivning om planter fremstillet med visse nye genomteknikker

EU-Kommissionen har ultimo september 2021 fremlagt en køreplan ("inception impact assessment") for et kommende initiativ om ny lovgivning for planter fremstillet med visse nye genomteknikker (målrettet mutagenese og cisgenese), jf.: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13119-Legislation-for-plants-produced-by-certain-new-genomic-techniques_en. Køreplanen er fremlagt for at give interessenter og offentligheden mulighed for at kommentere Kommissionens planer. Ved kommenteringsfristens udløb 22. oktober havde Kommissionen modtaget 70.894 kommentarer. Køreplanen redegør for Kommissionens bevæggrunde for initiativet, herunder problemerne med den nuværende lovgivning. Køreplanen omtaler endvidere målene med en fremtidig regulering og skitserer nogle mulige elementer ("policy options"), som vil blive foldet ud i initiativet. Kommissionen lægger op til, at den videre udvikling af forslaget til ny regulering vil ske i en åben og inddragende proces. Kommissionen forventer således endnu en høringsproces i andet kvartal 2022, som vil blive baseret på et særligt spørgeskema. Selve forslaget til den ny regulering og en tilhørende konsekvensanalyse forventes fremlagt andet kvartal af 2023.

Kommissionen afholder et "high level segment" om nye teknikker 29. november 2021, som også kan følges on-line, jf.: https://ec.europa.eu/food/plants/genetically-modified-organisms/new-techniques-biotechnology_da

BB spurgte, om EU-Kommissionen havde nedsat arbejdsgrupper til at bistå med arbejdet og om Danmark er repræsenteret. Morten Storgaard (MORSTO) sagde, at Landbrugsstyrelsen, Fødevarestyrelsen og Miljøstyrelsen deltager i de respektive områders komitéer og en fælles arbejdsgruppe. Der sker national koordinering i forhold til arbejdet. MORSTO sagde, at Joint Research Center (JRC) er blevet bedt om en udtalelse. De har sagt, at der ikke findes videnskabelige metoder til at detektere mutagenese-ændringer skabt med de nye forædlingsteknikker (NGT) undtagen, hvis der er tale om større indsatte genomsekvenser. Claus Bech (CB) sagde, at det er vigtigt at vurdere risikoen både ved at benytte teknikkerne og ved at lade være, da det med de nye teknikker er muligt at skabe mere bæredygtige sorter med resistens og mindre brug af kemi. Det bliver meget vigtigt inden for grønsagsarterne. MORSTO sagde at Kommissionens i konsekvensanalysen vil arbejde ud fra en baseline, som svarer til ikke at gøre noget. På den måde belyses konsekvenserne af ikke at gøre noget mod at justere reglerne. AB kvitterede for samarbejdet i dialogforum om NGT og tilføjede at, hvis der ikke sker ændringer lovgivningsmæssigt, vil det få store handelsmæssige konsekvenser for erhvervene. IBP sagde, at den tyske miljøstyrelse ønsker at regulere CRISPR hårdere end traditionel GMO og spurgte om man ikke kan bruge den eksisterende lovgivning til formålet; her er linket: https://www.bfn.de/sites/default/files/2021-10/Viewpoint-plant-genetic-engineering_1.pdf. MORSTO sagde, at Kommissionens analyse havde vist at lovgivningen ikke var "fit for purpose", da der ikke findes værktøjer til kontrol.

5. Eventuelt

5.1. Næste møde

LBST sender en doodle ud, så der kan blive fastlagt møder for 2022, som typisk ligger i april-maj og november.